

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v dedičskej veci po poručiteľke **M. Š.**, rod. R., nar. X., zomrelej X., naposledy bytom v B., bez zanechania závetu, za účasti dedičov D. R., nar. X., bývajúcej v B., v dovolacom konaní zastúpenej JUDr. Annou Ščepkovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Saratovská 2/A a P. Š., nar. X., bývajúceho v B. a za účasti M. Š., nar. X., bývajúceho v B., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. Annou Ščepkovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Saratovská 2/A, **o vypořádanie dedičstva**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 38 D 736/2011, Dnot 116/2011, o dovolaní dedičky D. R. proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. apríla 2014, sp. zn. 14 CoD 1/2014, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Účastníkom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Bratislave vyššie označeným uznesením potvrdil uznesenie Okresného súdu Bratislava II z 11. októbra 2013 č. k. 38 D 736/2011, Dnot 116/2011-63, ktorým okresný súd určil všeobecnú cenu majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, poručiteľky a M. Š. sumou 91 567,92 eur, pasíva majetku bezpodielového spoluvlastníctva manželov žiadne a čistú hodnotu majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov sumou 91 567,92 eur, ktorým vypořadal majetok patriaci do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, poručiteľky a M. Š. tak, že do dedičstva pripadne jedna polovica vkladnej knižky číslo X., vedenej vo V., na meno M. Š. so zostatkom ku dňu smrti 83,96 eur, jedna polovica vkladnej knižky číslo X., vedenej vo V., na meno M. Š. so zostatkom ku dňu smrti 0 eur a byt v B., zapísaný Správou katastra pre hlavné mesto SR Bratislavu, kat. úz. R. na LV č. X. a LV č. X. tak, ako sú špecifikované vo výroku rozhodnutia v jednej polovici v hodnote 45 700 eur

s tým, že uvedené vkladné knižky a byt patrí v jednej polovici M. Š., nar. X., ktorým určil všeobecnú cenu majetku patriaceho do dedičstva sumou 45 783,96 eur, dlhy žiadne a čistú hodnotu dedičstva sumou 45 783,96 eur a ktorým potvrdil nadobudnutie vyššie označeného majetku podľa výšky zákonných dedičských podielov dedičovi P. Š. v jednej polovici a dedičke D. R. v jednej polovici a rozhodol o odmene súdnej komisárky a o zaplatení súdneho poplatku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne. V súvislosti s odvolacími námietkami zdôraznil, že dedičské konanie je nesporným konaním, v ktorom je procesný postup súdu upravený osobitne v ustanoveniach Piatej hlavy Občianskeho súdneho poriadku, ktorý je odlišný od postupu súdu v sporovom konaní. K námietke odvolateľky, že súd na prejednanie dedičstva nenariadil pojednávanie uviedol, že súd v konaní o dedičstve koná prostredníctvom súdneho komisára – notára. V danej veci konajúca notárka nariadila na prejednanie dedičstva tri pojednávania za účasti bývalého manžela poručiťky, zákonných dedičov a ich právnych zástupcov. Uvedenú námietku odvolateľov považoval preto za nedôvodnú. Pokiaľ ide o nezaradenie majetku (dlhov) do aktív, resp. pasív dedičstva uviedol, že ak sú aktíva alebo pasíva medzi účastníkmi sporné, súd sa obmedzí len na zistenie ich spornosti, dokazovanie o týchto skutočnostiach v dedičskom konaní nevykonáva a pri výpočte čistého majetku na ne neprihliada (§ 175k ods. 3 O.s.p.). Podľa odvolacieho súdu spornou zostala predovšetkým skutočnosť, či do majetku poručiťky patrili aj finančné prostriedky získané z predaja nehnuteľnosti v Častej poručiťkou tretej osobe a tiež skutočnosť, či v prípade kúpnej zmluvy o predaji bytu na Riazanskej ulici synovi poručiťky (ne)išlo o zastretý právny úkon darovania. Dospel k záveru, že dokazovanie o týchto skutočnostiach nemôže vykonať súd v dedičskom konaní a že je preto povinný postupovať v zmysle § 175k ods. 3 O.s.p. Pokiaľ účastníci využijú možnosť domáhať sa svojich práv žalobou v sporovom súdnom konaní v zmysle § 175y ods. 1 O.s.p. a v prípade ich úspechu majetok možno opätovne prejednať v dedičskom konaní po poručiťke podľa § 175x O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala včas dovolanie dedička D. R.. Navrhla, aby dovolací súd uznesenie krajského súdu a tiež okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. K prípustnosti dovolania uviedla, že konajúce súdy jej odňali možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Trvala na tom, že súdy nižšieho stupňa konali nesprávne, keď v danej veci rozhodli bez nariadenia pojednávania. Uviedla, že Občiansky súdny poriadok umožňuje súdu v konaní o dedičstve prejednať dedičstvo bez nariadenia pojednávania iba v prípade uvedenom v § 175j O.s.p., o ktorý

v danej veci nešlo. Podľa dovolateľky pojednávania pred súdnym komisárom – notárkou JUDr. D. nemôžu byť považované za pojednávania konané pred súdom, lebo priamo zo zákona ide o pojednávania neverejné, na ktorých sa nevykonávalo žiadne dokazovanie a ani ich priebeh nezodpovedal ustanoveniam upravujúcim priebeh pojednávania pred súdom. Výskyt vady zmätočnosti podľa § 237 písm. f/ O.s.p. dovolateľka odôvodnila tiež tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež súdu prvého stupňa nie je riadne a vyčerpávajúco odôvodnené a teda, že rozhodnutia sú nepreskúmateľné. Odvolaciemu súdu vytýkala, že sa dôsledne nevyporiadal s námietkami uvedenými v jej odvolaní. Predovšetkým namietala, že súdy bez zdôvodnenia ignorovali jej dôkazné návrhy týkajúce sa zisťovania majetkových pomerov poručiťky a jej bývalého manžela v čase, keď ich bezpodielové spoluvlastníctvo zaniklo. Odvolací súd v rozhodnutí neuviedol žiadne dôvody, prečo sa nezaoberal otázkou započítania daru uskutočneného v prospech syna poručiťky, predmetom ktorého bol byť na R. V tejto súvislosti vyčítala odvolaciemu súdu, že nereagoval na jej argumentáciu uvedenú v odvolaní, ktorú považovala za podstatnú pre rozhodnutie o tejto otázke. Bola toho názoru, že spory o započítanie do dedičského podielu sa môžu riešiť len v dedičskom konaní. Nejde tu o spor o aktívach a pasívach dedičstva v zmysle § 175k ods. 3 O.s.p., ktorý sa rieši v samostatnom konaní.

M. Š. vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že sa s ním v časti týkajúcej sa vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva v celom rozsahu stotožňuje a navrhuje uznesenia nižších súdov zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

Dedič P. Š. svoje právo vyjadriť sa k dovolaniu nevyužil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas k tomu oprávnená osoba zastúpená v súlade s ustanovením § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či jej dovolanie je procesne prípustné a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

Dovolací súd sa predovšetkým zaoberal skutočnosťou, či podané dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania posúdil podľa právneho stavu účinného ku dňu podania dovolania, teda ku dňu 10.7.2014.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania sú upravené v ustanoveniach § 237, § 238 a § 239 O.s.p.

V preskúmvanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu. Dovolanie proti uzneseniu je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O.s.p.).

V posudzovanej veci dovolanie dovolateľky nesmeruje proti takému uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým by bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa a nejde ani o rozhodnutie vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska. Dovolanie podľa § 239 ods. 1 O.s.p. preto nie je prípustné. Nejedná sa ani o uznesenie, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.) a ani o prípady prípustnosti dovolania podľa písm. b/ a c/ ustanovenia § 239 O.s.p. Dovolanie preto ani podľa § 239 ods. 2 O.s.p. neprichádza do úvahy.

V ustanovení § 237 O.s.p. sú vymenované vady, ktoré sú dôvodom prípustnosti dovolania smerujúceho proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Dovolací súd, vzhľadom na zákonnú povinnosť vždy na tieto vady konania prihliadnuť, preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk tam uvedených. Osobitne sa zaoberal námietkou dovolateľky, že konanie trpí vadou uvedenou v § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Vo všeobecnosti pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. O vadu konania, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. Prípustnosť dovolania z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia pritom nie je založená už tým, že dovolateľ tvrdí, že postupom súdu došlo k niektorej z vád uvedených v § 237 O.s.p., ale nastáva až vtedy, ak konanie pred súdom takouto vadou skutočne trpí.

Z obsahu dovolania dovolateľky je zrejmé, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. vyvodzuje z toho, že konajúce súdy rozhodli vo veci bez nariadenia pojednávania a že ich rozhodnutia nie sú odôvodnené riadne a vyčerpávajúco a teda sú nepreskúmateľné.

K prvému dôvodu treba uviesť, že notár ako súdny komisár je oprávnený viesť samostatne konanie o dedičstve smerujúce k vydaniu osvedčenia o dedičstve alebo k predloženiu veci súdu na vydanie uznesenia podľa § 175zd (§ 38 ods. 1 veta prvá O.s.p.), pričom úkony notára sa považujú za úkony súdu (§ 38 ods. 5 O.s.p.). V konaní o dedičstve teda súdy zásadne žiadne úkony nevykonávajú, ale sú vykonávané notárom ako súdnym komisárom na základe poverenia súdu. Na prejednanie veci nariaďuje pojednávanie notár, a to spravidla v prípadoch, kedy má byť vykonané dokazovanie, napr. o rozsahu majetku poručiteľa, cene tohto majetku a pod. a aj vedie toto pojednávanie. Nariadenie pojednávania notárom a úkony ním vykonané treba považovať za úkony urobené súdom. To znamená, že povaha pojednávania v konaní o dedičstve nariadeného notárom, včítane ním vykonaných úkonov, má povahu pojednávania vykonávaného súdom. Na tom nič nemení ani skutočnosť, že pojednávania vykonávané notármi ako súdnymi komisármi sú neverejné, lebo v danom prípade neverejnosť pojednávania predstavuje zákonom stanovenú výnimku zo zásady verejného prerokovania veci (§ 116 ods. 1 O.s.p.), vzhľadom na osobitnú povahu konania o dedičstve. V tejto súvislosti treba poznamenať, že v konaní o dedičstve sa rozhoduje uznesením, ktoré rozhodnutie sa nevyhlasuje verejne tak, ako je tomu v prípade rozsudku.

Ak preto v preskúmvanej veci notárka JUDr. D. nariadila na prejednanie veci pojednávania (12.4.2012, 23.1.2013 a 12.3.2013), čo z obsahu spisu nepochybne vyplýva, išlo svojou povahou o pojednávania vykonávané súdom. Nemožno preto prisvedčiť námietke dovolateľky, že súd vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania, čím jej odňal možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Pre úplnosť treba dodať, že pre priebeh pojednávania pred súdnym komisárom sa primerane použijú ustanovenia o priebehu pojednávania pred súdom.

V danej veci účastníci, resp. ich právni zástupcovia boli na pojednávania riadne predvolaní a aj prítomní. Z obsahu zápisníc vyplýva, že im bolo dané príslušné poučenie v zmysle hmotnoprávneho predpisu, v úvode každého pojednávania boli oboznámení s výsledkami doterajšieho priebehu konania a so skutočnosťami, ktoré možno považovať za zhodné a ktoré zostali sporné. Na zistenie ceny majetku bolo vykonané na návrh účastníkov znalecké dokazovanie znalcom Ing. D., pričom ním vypracovaný znalecký posudok bol účastníkom, resp. ich zástupcom riadne doručený. Na pojednávaniach mali účastníci (ich právni zástupcovia), teda aj dovolateľka možnosť vyjadriť sa k listinným dôkazom, navrhnúť ich doplnenie, čo dovolateľka aj využila. Výsledkom úkonov vykonaných notárkou ako súdnym komisárom bolo predloženie veci súdu na vydanie uznesenia podľa § 175zd O.s.p. Napokon, pokiaľ na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie predseda senátu odvolacieho súdu, nešlo v danom prípade o postup, ktorý by bol v rozpore s ustanovením § 214 ods. 1 O.s.p.

Pokiaľ ide o druhú námietku dovolateľky (nepreskúmateľnosť rozhodnutia), dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Štruktúra práva na odôvodnenie je rámcovo upravená v § 157 ods. 2 O.s.p., resp. v § 167 ods. 2 O.s.p. Uvedené normy sa uplatňujú aj v odvolacom konaní (§ 211 ods. 2 O.s.p.). Odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní však nemá (nemusí) odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov

prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia (II. ÚS 76/07).

Treba zdôrazniť, že v zmysle ustanovenia § 167 ods. 2 O.s.p. sa § 157 ods. 2 O.s.p. o náležitostiach odôvodnenia rozsudku použije pre uznesenie primerane. Táto primeranosť znamená, že pri uznesení je z hľadiska náležitostí jeho odôvodnenia postačujúce stručné vysvetlenie, prečo súd rozhodol tak ako rozhodol.

K námietke dovolateľky, podľa ktorej súdy nezdôvodnili nevykonanie jej dôkazného návrhu týkajúceho sa zisťovania majetkových pomerov poručiťky a jej bývalého manžela po zániku ich bezpodielového spoluvlastníctva (nevyžiadali výpis z účtu poručiťky od 1.1.2011 vedeného v Č., na ktorom sa mala nachádzať suma 39 000 eur získaná odpredajom nehnuteľnosti a mala podľa tvrdenia M. Š. patriť do BSM) treba uviesť, že konajúce súdy považovali túto skutočnosť za spornú. Obmedzili sa preto len na zistenie jej spornosti a na ňu neprihliadli. Tým súčasne dali aj odpoveď, prečo nepovažovali za potrebné tento dôkaz vykonať. V tejto súvislosti treba dodať, že podľa vyjadrenia Č. z 24.4.2012 účet vedený na meno poručiťky ku dňu jej smrti neexistoval (bol zrušený pred jej smrťou).

V preskúmvanej veci z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd v ňom uviedol ako rozhodol súd prvého stupňa a ako svoje rozhodnutie odôvodnil. Nachádza sa v ňom podstatný obsah toho, čo dovolateľka v odvolaní uviedla a čoho sa domáha. Potvrdenie uznesenia súdu prvého stupňa odôvodnil jeho vecnou správnosťou, pričom osobitne zaujal stanovisko k jednotlivým námietkam uvedeným v odvolaní, ktoré považoval za podstatné. Vyjadril sa aj k tomu, prečo nepristúpil k započítaniu daru tak, ako to požadovala dovolateľka. V tejto súvislosti uviedol, ktorú skutočnosť považoval pri riešení tejto otázky za podstatnú, k akým záverom dospel a citoval právne normy, ktoré na vec aplikoval. Hoci jeho dôvody sú stručné, nemožno ich považovať za nezrozumiteľné. Odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia dalo tak odpoveď na nastolenú otázku súvisiacu s predmetom konania. Rovnako dalo odpoveď aj na otázku, prečo do majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva poručiťky a M. Š., neboli

zahrnuté peňažné prostriedky v sume 39 000 eur a prečo nebola dôvodná ani námietka dovolateľky týkajúca sa prejednávania veci bez nariadenia pojednávania.

Možno teda uzavrieť, že dovolateľka neopodstatnene namietala, že konajúce súdy jej odňali možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Dovolací súd nezistil ani existenciu žiadneho ďalšieho dôvodu obsiahnutého v taxatívnom výpočte uvedenom pod písmenami a/ až d/, e/ a g/ § 237 O.s.p. Dovolanie v tejto veci preto ani podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je. Napokon dovolateľka vady uvedené v týchto zákonných ustanoveniach ani nenamietala.

Pokiaľ sa v dovolaní uvádza právna argumentácia týkajúca sa nesprávnosti aplikácie ustanovenia § 175k ods. 3 O.s.p. na danú vec odvolacím súdom, ide podľa obsahu o námietku omylu súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav a teda, o námietku nesprávneho právneho posúdenia veci. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vadách konania podľa § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby boli tvrdenia dovolateľky o existencii tohto dovolacieho dôvodu opodstatnené, vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že ak subjekty uzavrujú simulovanú kúpnu zmluvu v písomnej forme, ktorej predmetom je nehnuteľnosť a ňou chcú zastrieť darovanie tejto nehnuteľnosti, pre platnosť zastretého právneho úkonu sa vyžaduje nielen písomná forma, ale musí byť z jeho obsahu zrejmé, že ide o darovanie. Aj v prípade zastretého písomného právneho úkonu, treba totiž vyžadovať, aby obsahoval podstatné náležitosti darovacej zmluvy. Ak z písomného znenia takéhoto právneho úkonu vyplýva, že napr. nejde o bezúplatný prevod nehnuteľnosti, nemôže ísť o platné darovanie a teda neprichádza do úvahy ani započítanie daru.

Keďže v preskúmvanej veci dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu podľa § 239 O.s.p. prípustné nie je a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti uvedené v ustanovení § 237 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky mimoriadny opravný

prostriedok podaný dedičkou D. R. odmietol podľa § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.

O trovách dovolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 224 ods. 1 a § 243b ods. 5 veta prvá O.s.p., lebo ide o konanie, ktoré sa mohlo začať i bez návrhu.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. decembra 2015

JUDr. Ivan Machyniak, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová